

Lovas János (1946–2025)

Hetvenkilenc éves korában elhunyt Lovas János magyartanár, egyetemi adjunktus, a nyelvtudományok doktora. Tanulságos életpályája a magyar nyelv szolgálatában telt, vidéki értelmiségiként jelentős tudományos eredményeket ért el, minden tevékenységét az igényesség jegyében végezte.

1946. nov. 17-én született a Temes megyei Szapáryfalván. Általános iskoláit követően a lugosi Coriolan Brădișeanu nevű, vegyes tannyelvű középiskolába került. Ezt követően Kolozsváron a Babeș–Bolyai Tudományegyetemen szerez diplomát magyar nyelv szakon, ugyanis harmadéven szakosodnia kellett, irodalmat vagy nyelvet választani. Diplomadolgozatát szülőfaluja, Szapáryfalva teljes tulajdonnévrendszere (személynevek, állatnevek, földrajzi nevek) témakörben írta meg. Kihelyezéskor évfolyamelsőként választott katedrát, így került a Szatmár megyei Sárközújlakra: „Minőségi magyar iskola volt, közel a városhoz” (Szatmárnémetihez). Innen választott feleséget magának, házasságukból egy fiú született. 1972-ben magyar szaktanfelügyelőnek hívták a Szatmár megyei tanfelügyelőségre a minisztériumba távozó Murvai László helyére. Erről az időszakról így vall egy későbbi interjújában: „Autóbuszokkal vagy akár gyalog, többször egy hétre ki kellett mennem egy-egy eldugott településre, ahol fűtetlen vendégszobában laktam. Ezekből az évekből maradtak jó és rossz emlékeim is. A jó az volt, hogy volt időm és lehetőségem gyűjtésekre.” Ez képezte későbbi doktori dolgozatának törzsanyagát, amely harmincnyelc falu negyvenezer személyének névtani adatait jelenti. Az 1972-ben elkezdett gyűjtés témája a szamosháti magyar tulajdonnevek, becenevek és ragadványnevek. Tudományos irányítója kezdetben Márton Gyula, majd Szabó T. Attila volt. Abban az időben nem volt lehetőség a terjedelmes, kész dolgozat megvédésére, volt egy olyan rendelkezés, miszerint egy doktori értekezés nem haladhatja meg a száz oldalt, ráadásul kellett hozzá a megyei pártbizottság ajánlása is. Végül huszonöt év múlva, 2000-ben Péntek János irányításával sikerült megvédenie az időközben többször kiegészített és véglegesített disszertációt. Ugyanez évben a Magyar Nyelvészeti Társaság Csúry Bálint-díjjal tüntette ki.

1983-ban jött „a magyarságot sújtó politikai hullám”, kezdték megszüntetni a magyar iskolákat, ennek eredményeként felszámolták Lovas János állását is a megyei tanfelügyelőségen, visszakerült a katedrára. 1989-ig magyartanár a szatmárnémeti 14-es számú általános iskolában (később Bălcescu–Petőfi Általános Iskola). Miután 1990-et követően létrejött a Kölcsey Ferenc Főgimnázium, Bura László igazgató meghívja a magyar katedrára. Tizenkét évet tölt el itt, közben sok egykori tanítványa tanártársa lett az intézményben. A katedrán töltött tapasztalatait így foglalta össze a már említett interjújában: „A tanár szerepe meggyőzni a diákokat arról, hogy mennyire

Dr. Végh Balázs Béla, a Babeș–Bolyai Tudományegyetem nyugalmazott egyetemi docense.

<https://doi.org/10.36373/em-2025-3-27>

fontos megtanulni a feladatot. Rám a diák mint hiteles emberre kell nézzen: a tanár legyen tudós, színész és szülő.”

2002-től a Babeş–Bolyai Tudományegyetem Szatmárnémeti Kihelyezett Tagozatának címzetes adjunktusa 2011-ig, nyugdíjazásáig. Itt is sokrétű munkát fejt ki: részt vesz az óvónő- és tanítóképzésben, tárgyai: magyar nyelv, a magyar nyelv és irodalom módszertana óvónők és tanítók számára, pedagógiai gyakorlat irányítása óvodában és iskolában. Számtalan államvizsga és fokozati dolgozat irányítója, részt vesz az egyetem és a Pedagógusok Háza által szervezett pedagógus-továbbképzésben, közös pályázatokban más egyetemi központokkal is.

Megfigyeléseit és tapasztalatait így összegezte: „A tanárok egy részéből hiányzik a szakmai hozzáállás, a módszertani tudás, ami nélkül nem lehet tanítani. A témát módszertanilag úgy kell közel vinni a diákhoz, hogy az értse, szeresse meg rajtam keresztül.” Ezzel a fokozott igényességgel, szakmai alázattal végzett el minden pedagógusképzéssel kapcsolatos munkát, volt egyetemi hallgatói és munkatársai megbecsüléssel és szeretettel közeledtek hozzá, elismerték emberi és szakmai erényeit. Emlékét diáknemzedékek egész sora, köz- és egyetemi oktatásban részt vevő számtalan munkatárs fogja megőrizni és tisztelni.

DR. VÉGH BALÁZS BÉLA